

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 24. juni 2020

Sag 7/2020

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Hannah Krog, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i Roskilde den 13. november 2019 (18A-6757/2019) og af Østre Landsrets 11. afdeling den 2. december 2019 (S-3428-19).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jon Stokholm, Vibeke Rønne og Jan Schans Christensen.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at Retten i Roskildes kendelse af 13. november 2019 stadfæstes.

Anklagemyndigheden har principalt nedlagt påstand om, at T varetægtsfængsles i surrogat, jf. retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, jf. § 765, subsidiært at landsrettens kendelse stadfæstes.

Sagsfremstilling

T er født den 1. juni 2003 og indrejste i Danmark den 17. september 2015, hvor han søgte om asyl og fik midlertidig opholdstilladelse, jf. udlændingelovens § 7, stk. 3. Han bor efter det oplyste sammen med sine forældre og storebror i Danmark.

Ved Retten i Roskildes dom af 13. november 2019 blev T straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder for den 18. juni 2019 at have forsøgt at voldtage en 14-årig pige i hendes hjem. T blev endvidere udvist af Danmark og pålagt indrejseforbud i 12 år.

T ankede under retsmødet dommen til landsretten med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Efter byrettens dom begærede anklageren T varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1 (hensynet til retshåndhævelsen), subsidiært § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesfare), og mest subsidiært udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, jf. retsplejelovens § 765 – således at eventuel varetægtsfængsling skulle ske i surrogat. Anklageren oplyste i den forbindelse, at der var fundet en surrogatplads til tiltalte.

Ved kendelse af 13. november 2019 bestemte retten, at begæringen om varetægtsfængsling ikke skulle tages til følge. Af rettens begrundelse fremgår:

”Uanset at tiltalte i dag er dømt for voldtægtsforsøg og idømt en straf af fængsel af 1 år og 6 måneder, finder retten ikke, at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at tiltalte skal være varetægtsfængslet under eventuel anke eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, idet tiltalte ikke tidligere har været varetægtsfængslet under sagen.

Henset til at det er tiltaltes ønske at forblive i Danmark, finder retten ikke, at det er godtgjort, at der er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen af sagen, såfremt han er på fri fod. Der er herefter ikke fængslingsgrundlag hverken efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, § 762, stk. 1, nr. 1, eller udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, jf. alt § 769, stk. 1.”

Anklagemyndigheden kærede kendelsen om varetægtsfængsling til landsretten, som ved kendelse af 2. december 2019 bestemte, at T skulle varetægtsfængsles i surrogat under eventuel anke, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes. Af landsrettens begrundelse fremgår:

”Under hensyn til grovheden af den begåede kriminalitet, den idømte straf og det forhold, at T ved dommen er udvist af Danmark med indrejseforbud i 12 år, finder landsretten efter det oplyste om Ts forhold, herunder hans begrænsede tilknytning til Danmark, at der er bestemte grunde til at antage, at T på fri fod vil unddrage sig forfølgningen i sagen. Det forhold, at T ikke tidligere har været varetægtsfængslet under sagen, og at han har udtrykt ønske om at forblive i Danmark, kan ikke føre til et andet resultat.

Betingelserne for varetægtsfængsling af T efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, er derfor opfyldt.

Der er herefter ikke anledning til at tage stilling til varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1.

Landsretten tager herefter anklagemyndighedens påstand om, at T skal varetægtsfængsles i surrogat under eventuel anke, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, jf. § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 1, nr. 1, jf. § 765, til følge.”

T blev frihedsberøvet den 4. december 2019.

Anbringender

T har anført navnlig, at anklagemyndigheden ikke har godtgjort, at der er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1.

Der er intet i hans adfærd, der indikerer en flugtrisiko, og hans adfærd før, under og efter byrettens dom, viser tværtimod, at han ikke har til hensigt at unddrage sig forfølgning. Den omstændighed, at han er udvist og har fået en lang straf, er ikke tilstrækkeligt til at godtgøre en flugtrisiko.

Han er mindreårig og bor sammen med sine forældre, og han er anerkendt flygtning og har derfor ikke mulighed for at rejse til sit hjemland, Syrien, eller noget andet land, og han har opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 3 (midlertidig beskyttelsesstatus). Den aktuelle praksis i Flygtningenævnet er fortsat, at syriske statsborgere fra Aleppo er i risiko for overgreb omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, hvilket betyder, at en eventuel udvisning af tiltalte ikke kan effektueres, men at han, såfremt udvisningen stadfæstes, vil blive henvist til tålt ophold. Da han er mindreårig og flygtning, er det ikke relevant, når landsretten i sin begrundelse fremhæver den begrænsede tilknytning til Danmark.

Under sagens efterforskning og behandling i byretten samt perioden efter domsafsigelsen og indtil landsrettens kendelse af 4. december 2019 var han ikke varetægtsfængslet, og han samarbejdede fuldt ud med myndighederne, ligesom han fortsatte sin skolegang og fritidsarbejde.

Disse forhold skal tillægges afgørende vægt.

Landsrettens kendelse er desuden utilstrækkeligt begrundet, idet landsretten alene har henvist til helt overordnede forhold, men slet ikke har forholdt sig til de konkrete omstændigheder vedrørende ham, herunder at han er mindreårig og hans adfærd før og under sagen. Derimod har landsretten blot anført, at det forhold, at han ikke tidligere har været varetægtsfængslet, og at han har udtrykt ønske om at blive i Danmark, ikke kan føre til et andet resultat. Landsrettens begrundelse er dermed reelt uden indhold og opfylder ikke begrundelseskravet i retsplejelovens § 764.

Betingelserne for at varetægtsfængsle T efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, var hverken opfyldt i december 2019 og er det heller ikke på nuværende tidspunkt, idet hensynet til retshåndhævelsen konkret ikke kan begrunde en varetægtsfængsling.

Han har ikke været varetægtsfængslet under sagens forberedelse og før domsafsigelsen i byretten. Han blev ikke varetægtsfængslet efter domsafsigelsen den 13. november 2019, men først 2,5 uge senere, den 4. december 2019, efter landsrettens kendelse af 2. december 2019. Det forhold, som han er dømt for, er begået den 18. juni 2019, og byrettens dom blev afsagt den 13. november 2019, hvilket er en periode på mere end 6 måneder, hvor han var på fri fod. Han ankede byrettens dom i forbindelse med domsafsigelsen med påstand om frifindelse.

De konkrete forhold i sagen er således ikke af en sådan grovhed, at retshåndhævelsen taler for en varetægtsfængsling.

Den omstændighed, at han har været på fri fod i en længere periode forud for dommen, trækker i retning af ikke at fængsle med begrundelse i hensynet til retshåndhævelsen, og der skal i en situation som den foreliggende noget ekstra til, for at der kan ske fængsling. Anklagemyndigheden har imidlertid kun henvist til strafferammekravet og kriminalitetens art.

Det eneste reelle konkrete forhold, som er anført af anklagemyndigheden er, at forurettede er mindreårig. Dette er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at begrunde en varetægtsfængsling med henvisning til retshåndhævelsen, idet det også er nødvendigt at inddrage, at han ligeledes er mindreårig.

I den foreliggende sag er der ud fra en konkret vurdering af forholdets grovhed ikke hensyn til retshåndhævelsen, der taler for, at han ikke er på fri fod. Dette gjorde sig gældende den 2. december 2019, da landsretten traf afgørelse i sagen, og det gør sig tilsvarende gældende på nuværende tidspunkt, hvor han har siddet varetægtsfængslet i 6 måneder.

Da betingelserne for at varetægtsfængsle ham ikke er opfyldt, bør Retten i Roskildes kendelse af 13. november 2019 stadfæstes.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at betingelserne i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, for at varetægtsfængsle T, er opfyldt, og varetægtsfængsling frem til dom vil ikke stride mod proportionalitetshensyn, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

I den foreliggende sag er T i byretten fundet skyldig i forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, hvorfor kravet om, at der skal foreligge en særlig bestyrket mistanke, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, er opfyldt. Da strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, er fængsel i 8 år, er strafferammekravet i § 762, stk. 2, nr. 1, ligeledes opfyldt.

For så vidt angår kravet om, at hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at den pågældende ikke er på fri fod, følger det af praksis, at der skal være tale om et forhold, som ved endelig dom må forventes at udløse en straf på mindst 1 års ubetinget fængsel. Da T er straffet med 1 år og 6 måneders fængsel, er dette krav også opfyldt.

Højesteret har i UfR 2017.273 (kendelse af 7. oktober 2016) udtalt, at det beror på en konkret vurdering, om hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Ved denne konkrete vurdering kan kriminalitets art spille en rolle, og der må f.eks. i almindelighed kræves mere til at begrunde fængsling i sager om økonomisk kriminalitet end i sager om personfarlig kriminalitet.

Den omstændighed, at T i den foreliggende sag er fundet skyldig i forsøg på voldtægt, taler med stor styrke for, at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at han er fængslet. Kerneområ-

det for anvendelse af retshåndhævelsesarrest efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, er netop sager om personfarlig kriminalitet, herunder navnlig sager om voldtægt, grov vold og drab.

Den omstændighed, at der er tale om en meget ung forurettet, som kun var 14 år på gernings-tidspunktet, gør det endvidere påkrævet, at T ikke er på fri fod, efter at han er fundet skyldig i byretten og indtil endelig dom i landsretten.

Henset til forholdets grovhed, og da han i lyset af karakteren og omstændighederne vedrøren-de den pådømte kriminalitet må forventes idømt en langvarig fængselsstraf, kræver hensynet til retshåndhævelsen, at han ikke er på fri fod.

Det forhold, at T er mindreårig, samt at han ikke har været fængslet frem til sagens behand-ling i byretten, kan under disse omstændigheder ikke føre til, at fængsling undlades.

Han blev varetægtsfængslet den 4. december 2019, og selv om hovedforhandlingen i landsret-ten som følge af den nuværende situation er blevet udsat, vil varetægtsfængsling ikke være i strid med proportionalitetshensynet, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3. Straffen i byretten blev udmålt til fængsel i 1 år og 6 måneder, og sagen vil blive berammet inden for kort tid.

Hvis Højesteret ikke finder, at betingelserne for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, er opfyldt, bør der under henvisning til det af landsretten anførte om Ts per-sonlige forhold ske stadfæstelse af Østre Landsrets kendelse af 2. december 2019. Landsret-tens begrundelse opfylder i den forbindelse kravet i retsplejelovens § 764, stk. 4, 2. pkt.

Højesterets begrundelse og resultat

Ved Retten i Roskildes dom af 13. november 2019 blev T fundet skyldig i forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, og straffet med fængsel i 1 år og 6 måneder, ligesom han blev udvist af Danmark med indrejseforbud i 12 år. Dommen blev anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Ved kendelse af samme dato fandt byretten hverken grundlag for at varetægtsfængsle eller frihedsberøve T.

Ved kendelse af 2. december 2019 bestemte Østre Landsret, at T skulle varetægtsfængsles i surrogat, jf. retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 1, nr. 1, jf. § 765.

Ved landsrettens dom af 4. juni 2020 blev T frifundet for forsøg på voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, men blev i stedet fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232. Han blev straffet med fængsel i 30 dage og meddelt en advarsel om udvisning.

For Højesteret angår sagen, om der på tidspunktet for landsrettens kendelse af 2. december 2019 var grundlag for at varetægtsfængsle T i surrogat under dennes anke af dommen til landsretten.

T har anført navnlig, at der ikke var bestemte grunde til at antage, at han ville unddrage sig forfølgningen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, ligesom hensynet til retshåndhævelsen konkret ikke kunne begrunde varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1.

Anklagemyndigheden har principalt anført, at retshåndhævelsen krævede, at T blev varetægtsfængslet, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, subsidiært at betingelserne for at varetægtsfængsling i medfør af § 762, stk. 1, nr. 1, var opfyldt.

Varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1, forudsætter efter praksis, at der foreligger forhold, som ved endelig dom må forventes at udløse en straf på mindst 1 års ubetinget fængsel, jf. bl.a. Højesterets kendelse i sag 152/2016 af 7. oktober 2016 (UfR 2017.273).

Det er imidlertid, som anført i ovennævnte kendelse, ikke tilstrækkeligt til at varetægtsfængsle efter denne bestemmelse, at det nævnte mindstekrav for forventet straf er opfyldt, idet der må foretages en konkret vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdes grovhed, skønnes at kræve, at den pågældende ikke er på fri fod. Ved denne vurdering kan kriminalitetens art spille en rolle.

Byretten idømte som nævnt T fængsel i 1 år og 6 måneder for forsøg på voldtægt over for en pige, der kun var 14 år på gerningstidspunktet. Henset hertil finder Højesteret, at hensynet til retshåndhævelsen krævede, at han ikke var på fri fod under ankesagens behandling. Det kan

ikke føre til en anden vurdering, at T selv var mindreårig på gerningstidspunktet, og at han ikke var varetægtsfængslet forud for landsrettens kendelse af 2. december 2019.

Henset til den straf, som T måtte forventes idømt, hvis han fandtes skyldig i samme omfang som i byretten, var fortsat varetægtsfængsling indtil landsrettens dom i sagen efter Højesterets opfattelse ikke i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Med denne begrundelse stadfæster Højesteret landsrettens kendelse om varetægtsfængsling i surrogat, jf. retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, jf. § 765.

Thi bestemmes:

Betingelserne for varetægtsfængsling af T i surrogat i medfør af retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, jf. § 765, var opfyldt på tidspunktet for landsrettens kendelse, som derfor stadfæstes.

T skal betale kæremålsomkostningerne for Højesteret.